

การศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล The Comparative Study of Quality of Life among Nursing Students, Vongchavalitkul University

สุพัตนา ศักดิษฐานนท์* จริญญา ชาวจันทิก จันทิมา บำพิมาย กฤตธีรา จิตรลอม รวีพร ช้อนอก

Supattana Sakdisthanont* Charinya Chaochanthuek Junthima Baphimai

Kritteera Jitlom Raveephorn Khonok

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นครราชสีมา ประเทศไทย 30000

Faculty of Nursing, Vongchavalitkul University, Nakhon Ratchasima, Thailand 30000

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพรรณนามีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1, 2 และ 3 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 20.16 ปี (SD=1.47) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 18-20 ปีร้อยละ 62.8 เกือบทั้งหมดเป็นผู้มีสุขภาพปกติร้อยละ 96.5 สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่ร้อยละ 72.0 พบว่าบิดามารดาอยู่ด้วยกัน รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาทมากที่สุดร้อยละ 30.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่นักศึกษาได้รับจากครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000 บาทมากที่สุดร้อยละ 42.9 นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1 มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด (mean=102.75, SD=14.11) รองลงมาได้แก่นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 3 (mean=101.49, SD=15.19) และนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 2 (mean=101.02, SD=15.53) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตระหว่างนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1, 2 และ 3 พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งในภาพรวม ($F=.336, p=.715$) และรายด้านสุขภาพกาย ($F=1.385, p=.252$) ด้านสุขภาพจิต ($F=.441, p=.644$) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($F=.668, p=.514$) และด้านสิ่งแวดล้อม ($F=1.053, p=.350$) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลให้ดียิ่งขึ้น มีการจัดกิจกรรมให้ครอบครัวทุกชั้นปี โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 2 ควรศึกษาวิจัยระยะยาวและเปรียบเทียบครอบครัวทุกชั้นปี

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, นักศึกษาพยาบาล

Abstract

The descriptive research aimed to compare the quality of life of nursing students in the first, second, and third years, Vongchavalitkul University. A sample group of 282 nursing student was selected by simple random sampling. The research instrument was the World Health Organization Quality of Life Questionnaire, Thai version (WHOQOL-BREF-THAI). Data were analyzed using descriptive statistics and one-way analysis of variance.

Corresponding Author: *E-mail: supattana_sak@vu.ac.th

วันที่รับ (Received) 27 เม.ย. 2568 วันที่แก้ไขเสร็จ (Revised) 29 ก.ค. 2568 วันที่ตอบรับ (Accepted) 10 ส.ค. 2568

The results of the research found that the sample had a mean age of 20.16 years ($SD=1.47$). Most of them were between 18-20 years old (62.8%). Almost all of them were in good health (96.5%). Their family status had parents living together (72.0%). The average family income was between 10,001-20,000 baht per month, the highest at 30.5%. The average monthly income that students received from their families was $\leq 4,000$ baht/month (42.9%). The first year nursing students had the best quality of life (mean=102.75, $SD=14.11$), followed by Third-year nursing students (mean=101.49, $SD=15.19$) and second-year nursing students (mean=101.02, $SD=15.53$). A study comparing the quality of life between nursing students in different years, it was found that there was no statistically significant difference in overall ($F=.336$, $p=.715$), and in terms of physical health ($F=1.385$, $p=.252$), mental health ($F=.441$, $p=.644$), social relationships ($F=.668$, $p=.514$) and environment ($F=1.053$, $p=.350$), respectively.

Recommendations, the quality of life of nursing students should be promoted. Activities should be organized to cover all of nursing students, especially for second-year nursing student. Longitudinal studies should be conducted and comparisons should be made covering all years.

Keywords: Quality of Life, Nursing Student

บทนำ

การที่บุคคลมีคุณภาพชีวิตดี สะท้อนให้เห็นว่า บุคคลนั้นเป็นผู้มีความสุข คุณภาพชีวิตจึงเป็นเสมือนตัวชี้วัดความสามารถของบุคคลในการปรับตัวและเรียนรู้ที่จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างมีความสุข องค์การอนามัยโลก¹ ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตของบุคคล โดยให้ความหมายว่าคุณภาพชีวิตของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับความรู้สึกของตนเองภายในบริบทของวัฒนธรรม สังคม และค่านิยมในช่วงเวลานั้น รวมถึงความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย ความคาดหวัง และมาตรฐานที่แต่ละคนกำหนดขึ้น คุณภาพชีวิตแบ่งเป็น 4 มิติ¹ คือ 1) ด้านสุขภาพกาย 2) ด้านสุขภาพจิต 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดีย่อมขึ้นอยู่กับมิติต่าง ๆ เหล่านี้

พยาบาลวิชาชีพเป็นอาชีพที่มีความเครียดและความกดดันสูง² ลักษณะของงานต้องใช้ความอดทนและความรับผิดชอบสูง³ ส่วนหนึ่งสะท้อนมาจากการสั่งสอนอบรมและหล่อหลอมจากสถาบันการศึกษาพยาบาล ที่มักมีกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ แตกต่างจากวิชาชีพอื่น² การจัดการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มีโครงสร้างหลักสูตรตามที่สภาการพยาบาล ประเทศไทย⁴ กำหนด เป็นการจัดการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อเตรียมนักศึกษาพยาบาล ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งในด้านวิชาการและการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นพยาบาลวิชาชีพ ที่มีความรู้ความสามารถในศาสตร์

ทางการพยาบาลและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ตระหนักถึงความปลอดภัยและความพอใจของผู้รับบริการ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ แม้สถาบันจะให้ความสำคัญในการดูแลคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลเป็นอย่างดี แต่พบว่ามีนักศึกษาพยาบาลบางส่วนยังมีข้อจำกัดในการดูแลคุณภาพชีวิตตนเองทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาของนักศึกษาพยาบาล การขึ้นฝึกปฏิบัติงาน³ ความเครียด⁵ การปรับตัวและการสำเร็จการศึกษา³ ได้

การที่นักศึกษาพยาบาลจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นควรครอบคลุมในมิติทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจ การได้รับการตอบสนองทั่วไปให้ทั้งการอุปโภค บริโภค ถูกสุขลักษณะ มีการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเผชิญความเครียดได้อย่างเหมาะสม⁶ คุณภาพชีวิตเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้นการที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติให้มีคุณภาพและคุณค่า จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย ซึ่งคุณภาพชีวิตคือระดับการมีชีวิตที่ดี มีความสุข และความพึงพอใจในชีวิตทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลในสังคม เป็นการประสานการรับรู้ของบุคคลในด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อมภายใต้วัฒนธรรม ค่านิยม และเป้าหมายในชีวิตของแต่ละคน⁷

การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของ

นักศึกษาพยาบาล พบว่ามีการศึกษาวิจัยจำนวนมากทั้งในสถาบันของรัฐและเอกชน เช่น คุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ⁸ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี⁹ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา¹⁰ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย¹¹ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา จังหวัดศรีสะเกษ¹² สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร¹³ พยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์มหาวิทยาลัยนวมินทราชิราษ¹⁴ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง¹⁵ จากงานวิจัยในประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอ ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลเป็นภาพรวมทุกชั้นปี และส่วนใหญ่เก็บรวบรวมข้อมูลในสถาบันการศึกษานักศึกษาพยาบาลของรัฐ องค์ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันเอกชนยังมีจำกัด โดยเฉพาะการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลที่แยกเป็นรายชั้นปี ยังไม่พบว่ามีการศึกษาคุณภาพชีวิตและการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลในแต่ละชั้นปีของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มาก่อน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล และเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีต่าง ๆ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ผลการวิจัยที่ได้จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมหรือโปรแกรมในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ นักศึกษาพยาบาลได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1, 2 และ 3 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

สมมติฐานการวิจัย นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ที่ชั้นปีแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย การวิจัยนี้ใช้แนวคิดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก¹ เป็นกรอบการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของ WHOQOL-BREF-THAI¹⁶ เป็นเครื่องมือวิจัย ได้แบ่งคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลเป็น 4 มิติ¹⁶ คือ 1) ด้านสุขภาพกาย (physical health) หมายถึง สภาพร่างกายของนักศึกษาพยาบาลที่สมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ สามารถดำเนินชีวิตประจำวันและทำงานได้อย่างเหมาะสม 2) ด้านสุขภาพจิต (psychological health) นักศึกษาพยาบาลสามารถรับรู้และจัดการกับอารมณ์ของตนได้ ความมั่นใจในตนเอง การมองโลกในแง่ดี การจัดการความเครียด

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships) ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม การได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว 4) ด้านสิ่งแวดล้อม (environmental health) สามารถดำรงชีวิตในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีความมั่นคงปลอดภัย เครื่องมือการวิจัยขององค์การอนามัยโลกมีการนำไปใช้ในงานวิจัยจำนวนมากทั่วโลก^{17,18}

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือนักศึกษาพยาบาล ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาชั้นปี 1, 2, 3 ปีการศึกษา 2567 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เป็นนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1 จำนวน 129 คน นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 2 จำนวน 125 คน นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 3 จำนวน 114 คน รวม 368 คน

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดตัวอย่าง¹⁹ โดยกำหนดให้ N คือจำนวนประชากร=368, confidence level=95%, ค่าความคลาดเคลื่อน e=.03 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 282 คน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากร ดังนี้ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี 1 จำนวน 97 คน นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี 2 จำนวน 96 คน นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี 3 จำนวน 89 คน รวม 282 คน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เลขที่ 226/2568 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2568 ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล สิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย ผลการวิจัยได้นำเสนอเป็นภาพรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และคุณภาพของเครื่องมือ การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล เป็นเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย ที่กรมอนามัยแปลเป็นภาษาไทย¹⁶ โดยมีการปรับภาษาเล็กน้อยเพื่อให้เหมาะสมกับบริบท แบบสอบถามมีจำนวน 26 ข้อ เป็นคำถามเชิงลบ 3 ข้อ คำถามเชิงบวก 23 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ด้าน¹⁶ คือ 1) ด้านสุขภาพกาย 2) ด้านสุขภาพจิต 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4) ด้านสิ่งแวดล้อม คะแนนคุณภาพชีวิตโดยรวมทั้งฉบับ มีคะแนนระหว่าง 26-130 คะแนน การแปลผลคะแนนมาก หมายถึง มีคุณภาพ

ชีวิตดี คะแนนน้อยหมายถึง มีคุณภาพชีวิตไม่ดี แบ่งระดับ
คะแนนคุณภาพชีวิตเป็น 3 ระดับ 16 คือ คะแนน 26-60 หมายถึง

ถึงมีคุณภาพชีวิตไม่ดี คะแนน 61-95 หมายถึงมีคุณภาพชีวิต
ปานกลาง คะแนน 96-130 หมายถึงมีคุณภาพชีวิตดี

การแปลผล

องค์ประกอบ	มีคุณภาพชีวิตไม่ดี	คุณภาพชีวิตปานกลาง	คุณภาพชีวิตดี
คุณภาพชีวิตในภาพรวม	26-60	61-95	96-130
1) ด้านสุขภาพกาย	7-16	17-26	27-35
2) ด้านสุขภาพจิต	6-14	15-22	23-30
3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3-7	8-11	12-15
4) ด้านสิ่งแวดล้อม	8-18	19-29	30-40

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน คำนวณค่าดัชนีความตรงของเนื้อหา (content validity index: CVI) ได้เท่ากับ 1.0 ซึ่งยอมรับได้²⁰

การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) เครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) ในกลุ่มนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1, 2 และ 3 จำนวน 30 คน วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.96 ซึ่งยอมรับได้²⁰

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ผู้วิจัยได้แนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการวิจัย การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย และให้ลงรายมือชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลผ่าน Google form เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2568 ได้แบบสอบถามกลับมาร้อยละ 100 (282 ฉบับ)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไป และคะแนนคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาล วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีแตกต่างกันด้วยสถิติ One-way ANOVA หลังตรวจสอบการกระจายของข้อมูลด้วยสถิติ Kolmogorov-Smirnov พบว่าการกระจายแบบปกติ ($p=.204$)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาพยาบาล

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีอายุเฉลี่ย 20.16 ปี ($SD=1.47$) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 18-20 ปี ร้อยละ 62.8 เกือบทั้งหมดเป็นผู้มีสุขภาพปกติร้อยละ 96.5 สถานภาพครอบครัวส่วนใหญ่ร้อยละ 72.0 พบว่าบิดามารดาอยู่ด้วยกัน รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาทมากที่สุดร้อยละ 30.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่นักศึกษาได้รับจากครอบครัวน้อยกว่าหรือเท่ากับ 4,000 บาทมากที่สุดร้อยละ 42.9

2. ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามชั้นปี

ตาราง 1 การแสดงความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา ($n=282$)

คุณภาพชีวิต	นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1 ($n=97$)			นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 2 ($n=96$)			นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 3 ($n=89$)		
	mean	SD	การแปลผล	mean	SD	การแปลผล	mean	SD	การแปลผล
คุณภาพชีวิตในภาพรวม	102.75	14.11	ดี	101.02	15.53	ดี	101.49	15.19	ดี
ด้านสุขภาพกาย	27.13	3.76	ดี	26.68	3.92	ดี	27.11	3.83	ดี
ด้านสุขภาพจิต	24.09	3.70	ดี	23.37	4.15	ดี	23.95	4.05	ดี
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	12.01	2.14	ดี	12.02	2.12	ดี	11.87	2.39	ดี
ด้านสิ่งแวดล้อม	31.50	5.04	ดี	31.14	5.45	ดี	30.61	5.23	ดี

จากตาราง 1 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาล ทั้ง 3 ชั้นปี มีคุณภาพชีวิตในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยพบว่า นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1 มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตมากที่สุด (mean=102.75, SD=14.11) รองลงมาได้แก่ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 3 (mean=101.49, SD=15.19) และนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 2 (mean=101.02, SD=15.53) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่านักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1 มีคะแนน

เฉลี่ยคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกาย (mean=27.13, SD=3.76) ด้านสุขภาพจิต (mean=24.09, SD=3.70) และด้านสิ่งแวดล้อม (mean=31.50, SD=5.04) มากกว่าชั้นปีอื่นๆ ส่วนด้านความสัมพันธ์ทางสังคมพบว่านักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 2 มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพชีวิตมากที่สุด (mean=12.02, SD=2.12)

3. การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามชั้นปี

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล จำแนกตามชั้นปี (n=282)

คุณภาพชีวิต	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F-test	p-value
ด้านสุขภาพกาย	ระหว่างกลุ่ม	1.141	2	.570	1.385	.252
	ภายในกลุ่ม	114.952	279	.412		
	รวม	116.093	281			
ด้านสุขภาพจิต	ระหว่างกลุ่ม	.423	2	.211	.441	.644
	ภายในกลุ่ม	133.580	279	.479		
	รวม	134.003	281			
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	.575	2	.288	.668	.514
	ภายในกลุ่ม	120.082	279	.430		
	รวม	120.657	281			
ด้านสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	.707	2	.354	1.053	.350
	ภายในกลุ่ม	93.695	279	.336		
	รวม	94.402	281			
โดยภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.221	2	.111	.336	.715
	ภายในกลุ่ม	92.077	279	.330		
	รวม	92.299	281			

จากตาราง 2 พบว่า นักศึกษาพยาบาลในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในภาพรวมไม่แตกต่างกัน (F=.336, p=.715) เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาพยาบาลในชั้นปีที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม (F=1.053, p=.350) ด้านร่างกาย (F=1.385, p=.252) ด้านจิตใจ (F=.441, p=.644) และด้านสังคม (F=.668, p=.514) ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ชั้นปีแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F=.336, p=.715) ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยในครั้งนี้

อธิบายได้ว่า แม้โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1, 2 และ 3 ของคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จะมีความแตกต่างกันในรายละเอียดของโครงสร้างหลักสูตร กล่าวคือในชั้นปี 1 ส่วนใหญ่เป็นการเรียนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อปรับพื้นฐานของนักศึกษาใหม่ที่มีความรู้และมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่แตกต่างกัน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของชั้นปี 1 ส่วนใหญ่ใช้การเรียนในห้องเรียนรวมกับการเรียนออนไลน์ ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการปรับตัวในการเรียนเพียงบางส่วน มีรูปแบบการดำเนินชีวิตใกล้เคียงกับก่อนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย ยังไม่มีรายวิชาที่ต้องขึ้นฝึกปฏิบัติในสถานพยาบาล จึงทำให้นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1 มีคุณภาพชีวิตดีกว่าชั้นปีอื่น ๆ เช่น

เดียวกับผลการศึกษา¹⁵ ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลาง สำหรับชั้นปี 2 เป็นการเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปและเริ่มเข้าสู่รายวิชาเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล ส่วนใหญ่เป็นการจัดการเรียนการสอนในห้อง simulation nursing lab ร่วมกับการฝึกภาคปฏิบัติในโรงพยาบาล ส่วนชั้นปี 3 เป็นชั้นปีที่มีการฝึกภาคปฏิบัติในโรงพยาบาลและในชุมชนตลอดปีการศึกษา ตามโครงสร้างหลักสูตรที่สภาการพยาบาลกำหนด⁴ แต่เนื่องจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มีนโยบายในการดูแลและช่วยเหลือนักศึกษาในแต่ละชั้นปีอย่างเป็นระบบ มีอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ประจำชั้นปี คอยดูแลเอาใจใส่ให้นักศึกษาเป็นอย่างดี ปัจจัยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบช่วยให้นักศึกษาพยาบาลทั้งสามชั้นปี มีการรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตของตนอยู่ในระดับดีทั้งหมด ซึ่งการได้รับการสนับสนุนทางสังคมเป็นปัจจัยเสริมทางบวกที่สามารถช่วยให้คุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลดีขึ้น¹⁴ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยนี้พบว่านักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับผลการวิจัย¹² และผลการวิจัย⁹ ที่พบว่าคุณภาพชีวิตโดยรวมของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับดี เช่นเดียวกับผลการวิจัย¹⁴ พบว่านักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยในต่างประเทศ²¹ ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัย⁸ และผลการวิจัย²² ที่ศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ และผลการศึกษา¹⁵ ซึ่งศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาลของเอกชน ต่างพบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้นปีอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากความแตกต่างของโครงสร้างหลักสูตรและบริบทของสถาบันการศึกษาของภาครัฐและเอกชน

ผลการวิจัยนี้พบว่าคุณภาพชีวิตรายด้านของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1, 2 และ 3 ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีและเท่าเทียมทุกชั้นปี มีการตรวจสุขภาพประจำปี การฉีดวัคซีนประจำปี การดูแลสุขภาพให้ออกกำลังกายทุกวันพุธของทุกสัปดาห์ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สร้างภาคีเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาพยาบาลทั่วประเทศ ส่งผลให้นักศึกษาพยาบาลมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดีทุกด้าน สอดคล้องกับนโยบายองค์การอนามัยโลกที่มุ่งเน้นให้พลเมืองโลกมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสิ่งแวดล้อมดีแม้มีบริบทแตกต่างกัน¹ ผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัย¹⁴ ที่พบ

ว่านักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์ มีคุณภาพชีวิตเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นด้านที่มีระดับคะแนนน้อยกว่าด้านอื่น ๆ อาจเนื่องจากเป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลที่ตั้งอยู่ในเมืองใหญ่ มีชุมชนและการจราจรที่หนาแน่น จึงมีผลต่อคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนผลการวิจัย¹⁵ พบว่านักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 1 และชั้นปี 2 มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายแตกต่างจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่สูงกว่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลทั้งสามชั้นปีไม่มีความแตกต่างกัน ควรมีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตแก่นักศึกษาพยาบาล มีการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมทุกชั้นปี เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลให้ดียิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 2 มีคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพกายและด้านสุขภาพจิตน้อยกว่าชั้นปีอื่น ๆ ควรมีการศึกษาปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลให้นักศึกษามีคุณภาพชีวิตน้อยกว่าชั้นอื่น ๆ ควรมีการพัฒนาโปรแกรมเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนการขึ้นสู่ชั้นปีต่อไป ไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัย/เงื่อนไขที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล ศึกษาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลระยะยาว (longitudinal study) และควรศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตนักศึกษาพยาบาลครอบคลุมทุกชั้นปี

References

1. World Health Organization Quality of Life (WHOQOL) Group. The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization. Social Science & Medicine. 1995; 41(10): 1403–9.
2. Rink LC, Oyesanya TO, Adair KC, Humphreys JC, Silva SG, & Sexton JB. Stressors Among Healthcare Workers: A Summative Content Analysis. Global Qualitative Nursing Research. 2023; 10(9): 1-13.

3. Yotpanya A, Muangphan K, & Saenwiangchan S. Factors associated with stress among nursing students at a private university in Bangkok. Proceeding of The 13th National Academic Conference, Nakhon Pathom Rajabhat University, "Creating Life Balance to Support the New Normal", 8-9 July 2021; 1123-31. (in Thai)
4. Thailand Nursing Council. Nursing Bachelor's Degree Curriculum Standards. Bangkok. 2017. (in Thai)
5. Krueaklat S, Wannapornsiri C, Mahayosanan P, & Pongjit W. Factors Related to Emotional Intelligence of Nursing Students, Pibulsongkram Rajabhat University. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2024; 25(2): 159-67. (in Thai)
6. Moritz AR, Pereira EM, Borba KP, Clapis MJ, Gevert VG, & Mantovani MF. Quality of life of undergraduate nursing students at a Brazilian public university. Investigation Education Enfermeria. 2016; 34(3): 564-72.
7. Grande RAN, Berdida DJE, Maniago JD, Ablao JN, Llaguno MBB, & Manood EG. Predictors of quality of life of nursing internship students from five Saudi universities. Journal of Taibah University of Medical Science. 2021; 16(5): 747-54.
8. Tongsawang K. The Quality of Life of Students at the Faculty of Nursing, Chaiyaphum Rajabhat University. Sarakham Journal. 2017; 8(2): 1-14. (in Thai)
9. Khamthana P, Polin S, Klinhom P, & Pandee P. Quality of life among nursing student, Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province. Journal of Nursing Siam University. 2019; 20(38): 123-33. (in Thai)
10. Mueanwaja O, Romroeng J, & Suksatan W. Factors Related to the Quality of Life of Junior Nursing Students during their Nursing Practical Period. Journal of Health Science: Boromarajonani College of Nursing Sunpasitthiprasong. 2018; 2(1): 13-26. (in Thai)
11. Smithnaraseth A. A Study of Quality of Life among Nursing Students, Eastern Asia University. Christian University Journal. 2018; 24(4): 562-76. (in Thai)
12. Kingkaew J, & Boonmark N. Quality of Life among Nursing Students in Chalermkanchana Si Sa Ket University. Journal of Sakon Nakhon Hospital. 2018; 21(3): 105-17. (in Thai)
13. Lertsakornsiri M, & Narumitlert J. The Study of Quality of Life of Students in Saint Louis College. Journal of health and health management. 2021; 7(2): 30-46. (in Thai)
14. Thamlikitkul S, & Sinudompol S. Factors Predicting Quality of Life of Undergraduate Nursing Students at Kuakarun Faculty of Nursing in Navamindradhiraj University. Kuakarun Journal of Nursing. 2019; 26(1): 55-75. (in Thai)
15. Smithnaraseth A, & Chansakul S. A Study of Quality of Life Among Nursing Students in Private Higher Education Institutions, Central Region. Eastern Asia University Heritage Journal Social Science and Humanities. 2023; 13(2): 77-90. (in Thai)
16. Department of Mental Health. The Thai version of the World Health Organization's abbreviated quality of life indicators (WHOQOL-BREF-THAI). Nonthaburi. 2002. (in Thai)

17. Bratu ML, Sandesc D, Anghel T, Dehelean L, Bondrescu M, Bratosin F, et al. Quality of Life Assessment Using the WHOQOL-BREF Survey in Hospitalized Patients with Alcohol Use Disorder from Romania. *Diseases*. 2024; 12(7): 1-13.
18. Kangwanrattanakul K, & Kulthanachairojana N. Modern psychometric evaluation of Thai WHOQOL-BREF and its shorter versions in patients undergoing warfarin in Thailand: Rasch analysis. *Scientific Reports*. 2024; 14(1): 1-13.
19. Yamane T. *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd Ed.). New York: Harper and Row. 1967.
20. Phonphotthanamat W. A Comparative Study of Verifying the Content Validity of a Research Instrument with the IOC, CVR and CVI. *Rangsit University Library Journal*. 2021; 28(1): 178-82. (in Thai)
21. Cruz JP, Felicilda-Reynaldo RFD, Lam SC, Machuca Contreras FA, John Cecily HS, Papathanasiou IV, et al. Quality of life of nursing students from nine countries: A cross-sectional study. *Nurse Education Today*. 2018; 66(7): 135-42.
22. Phuangsriken S, Treesorn K, Kucharin P, Suwaphabh D, Charoensaen J, & Posri A. Quality of Life among Nursing Students, Roi Et Rajabhat University. 2020; 14(3): 208-19. (in Thai)